

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 31 грудня 2024 р. № 1549

ПОЛОЖЕННЯ
про Комісію з розгляду скарг на неналежні умови
тримання в установах для попереднього ув'язнення
та установах виконання покарань

Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок утворення Комісії з розгляду скарг на неналежні умови тримання в установах для попереднього ув'язнення та установах виконання покарань (далі – Комісія), її завдання, функції, повноваження та напрями діяльності.

2. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

міжрегіональне управління — міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань Мін'юсту (функції міжрегіональних управлінь щодо центрального та південного регіонів здійснює Департамент з питань виконання кримінальних покарань);

південний регіон — Кіровоградська, Миколаївська, Одеська та Херсонська області;

спостережна комісія — орган, діяльність якого здійснюється відповідно до Положення про спостережні комісії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2004 р. № 429 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 13, ст. 905; 2022 р., № 95, ст. 5899);

установа виконання покарань — кримінально-виконавча установа (виправний центр, виправна колонія), спеціальна виховна установа (виховна колонія);

установа для попереднього ув'язнення — слідчий ізолятор Державної кримінально-виконавчої служби;

центральный регіон — Житомирська, Київська, Черкаська та Чернігівська області.

3. Комісія у своїй діяльності керується Конституцією України, Кримінально-виконавчим кодексом України, Законом України “Про попереднє ув'язнення”, а також цим Положенням.

Діяльність Комісії ґрунтується на принципах гласності, демократичності, добровільності, відкритості, прозорості та звітності.

4. Завданням Комісії є встановлення факту та/або строку тримання в неналежних умовах осіб, взятих під варту, і засуджених в установах для попереднього ув'язнення та установах виконання покарань (далі – установи).

5. Комісія утворюється міжрегіональним управлінням.

6. Комісія з метою виконання покладеного на неї завдання:

1) здійснює розгляд звернень осіб, взятих під варту, засуджених, членів їх сімей або близьких родичів, захисників на неналежні умови тримання в установах з метою поновлення порушених прав;

2) доручає уповноваженим членам Комісії відвідувати установи з метою вивчення стану дотримання умов тримання осіб, взятих під варту, та засуджених;

3) приймає рішення, в якому встановлює наявність або відсутність факту та/або строку тримання в неналежних умовах осіб, взятих під варту, або засуджених.

7. Комісія має право:

1) без спеціального дозволу (акредитації) в будь-який час безперешкодно відвідувати установи для здійснення контролю та проведення перевірок щодо стану дотримання умов тримання осіб, взятих під варту, та засуджених (за бажанням – у супроводі до трьох медичних працівників для медичного огляду осіб, взятих під варту, та засуджених, а також до двох представників медіа);

2) безперешкодно із забезпеченням максимального сприяння працівниками та адміністрацією установи для попереднього ув'язнення або установи виконання покарань:

пересуватися територією установ;

здійснювати аудіо-, фото- та відеозапис, ознайомлюватися із звітністю, здійснювати інспектування;

подавати письмові запити, перевіряти додержання законодавства;

оскаржувати протиправні дії (бездіяльність) посадових та службових осіб установи, вимагати негайного припинення таких дій (бездіяльності) та притягнення до відповідальності винних осіб (з подальшим вичерпним письмовим повідомленням Комісії про вжиті (невжиті) заходи відповідальності протягом 10 днів з дня отримання відповідної вимоги);

спілкуватися з будь-якими працівниками установи, особами, взятими під варту, та засудженими (у тому числі на умовах анонімності).

8. Члени Комісії не мають права на власний розсуд втручатися в службову діяльність персоналу установ, крім випадків, передбачених законодавством.

Склад та повноваження членів Комісії

9. До складу Комісії входять представники міжрегіонального управління, спостережних комісій, громадських та/або благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремі громадяни.

Представники спостережних комісій, громадських та/або благодійних організацій та окремі громадяни становлять не менше половини складу Комісії.

10. Членами Комісії не можуть бути судді, представники органів прокуратури, органів державної виконавчої служби, органів досудового розслідування, адвокати, особи, які мають не погашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість, особи, які раніше трималися під вартою, в установах для попереднього ув'язнення та/або відбували покарання в установах виконання покарань, а також особи, які раніше входили до складу Комісії і повноваження яких були припинені достроково з підстав, передбачених підпунктами 4 і 5 пункту 13 цього Положення.

Член Комісії, щодо якого настали обставини, зазначені в підпунктах 6 і 7 пункту 13 цього Положення, зобов'язаний повідомити міжрегіональному управлінню про настання таких обставин протягом п'яти робочих днів з моменту їх виникнення та надати копії підтвердних документів.

Члени Комісії не мають права здійснювати свої повноваження, якщо вони є близькими родичами осіб, взятих під варту, та засуджених, а також потерпілими, свідками, законними представниками або іншими особами, які беруть або брали участь у кримінальному чи іншому провадженні щодо них.

11. Голова, заступник голови і секретар Комісії обираються на її першому засіданні з числа членів Комісії.

Кількісний склад Комісії визначається залежно від обсягу роботи від п'яти до одинадцяти членів.

Голова Комісії, його заступник та члени Комісії беруть участь в її роботі на громадських засадах.

12. Комісія утворюється строком на три роки. Міжрегіональне управління інформує через медіа та на офіційному веб-сайті про припинення повноважень Комісії та формування нового її складу не пізніше ніж за три місяці до припинення повноважень, а також про дострокове припинення членом комісії своїх повноважень.

Спостережні комісії, підприємства, установи і організації незалежно від форми власності за наявності бажання включити до складу Комісії своїх представників подають до міжрегіонального управління відповідні пропозиції або рішення керівного органу організації.

Пропозиції подаються у паперовій формі та підписуються головою спостережної комісії, керівником підприємства, установи, організації особисто або в електронній формі шляхом накладення кваліфікованого електронного підпису або удосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису.

Окремі громадяни подають заяви у паперовій формі, підписані особисто, або в електронній формі, підписані шляхом накладення кваліфікованого електронного підпису або удосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису.

Міжрегіональне управління може запропонувати увійти до складу Комісії представникам спостережної комісії, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремим громадянам.

13. Повноваження члена Комісії припиняються достроково:

- 1) за його заявою;
- 2) за зверненням спостережної комісії, громадської та/або благодійної організації, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, що рекомендували особу до складу Комісії;
- 3) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- 4) у разі відмови відвідувати установи для попереднього ув'язнення та установи виконання покарань за дорученням Комісії;
- 5) у разі відсутності без поважних причин на трьох підряд засіданнях Комісії;
- 6) у разі набуття ним права на заняття адвокатською діяльністю;
- 7) у разі обрання або призначення його на посаду судді, посади в органах прокуратури, органах державної виконавчої служби, органах досудового розслідування.

14. Не допускається делегування членами Комісії своїх повноважень іншим особам.

15. Голова Комісії:

- 1) організовує роботу Комісії, розподіляє обов'язки між її членами, надає доручення, контролює та перевіряє їх виконання;
- 2) визначає питання, які підлягають розгляду на черговому засіданні Комісії;
- 3) представляє Комісію особисто або доручає своєму заступникові представляти Комісію з питань, що належать до її компетенції, в органах

виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності;

4) інформує громадськість через медіа про результати діяльності Комісії не рідше ніж один раз на півроку та подає щороку до 1 лютого звіт до міжрегіонального управління.

Голова Комісії може прийняти рішення про проведення засідання Комісії у режимі реального часу (он-лайн) з використанням відповідних технічних засобів, зокрема через Інтернет, або про участь члена Комісії в такому режимі у засіданні Комісії.

16. Секретар Комісії:

1) скликає засідання Комісії та організовує підготовку до його проведення;

2) веде протокол засідання Комісії та оформлює рішення Комісії;

3) здійснює документообіг, що стосується діяльності Комісії;

4) сприяє членам Комісії у здійсненні їх функцій.

17. У разі відсутності голови Комісії його обов'язки виконує заступник голови Комісії.

У разі відсутності секретаря Комісія обирає секретаря з числа присутніх членів Комісії. Причини відсутності секретаря та членів Комісії вносяться до протоколу засідання Комісії.

Протокол засідання Комісії підписують усі присутні на засіданні члени Комісії.

18. Організаційно-технічне забезпечення діяльності Комісії покладається на міжрегіональне управління.

19. Комісія має печатку та бланк із своїм найменуванням.

Діяльність Комісії

20. Особа, взята під варту, засуджений, член його сім'ї або близький родич, захисник мають право звернутися до Комісії із заявою про встановлення факту та/або строку тримання в неналежних умовах.

Комісія невідкладно, але не пізніше двох робочих днів з дня отримання такої заяви, надсилає копію заяви до адміністрації установи.

У п'ятиденний строк з дня отримання заяви Комісія чи уповноважені головою члени Комісії відвідують відповідну установу та вивчають стан дотримання адміністрацією установи умов тримання особи, взятої під варту, або засудженого.

21. У триденний строк з дня відвідування установи Комісія на своєму засіданні приймає рішення, в якому встановлює наявність або відсутність

факту та/або строку тримання в неналежних умовах особи, взятої під варту, або засудженого.

Комісія приймає рішення відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні її членів. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови Комісії.

Рішення Комісії оформляється постановою (додаток), яку підписують усі члени Комісії.

Член Комісії у разі незгоди з рішенням, прийнятим Комісією, має право у письмовій формі викласти свою окрему думку, яка додається до протоколу засідання Комісії.

Голова Комісії та члени Комісії є персонально відповідальними за законність прийнятих рішень.

22. Копія постанови Комісії невідкладно, але не пізніше двох робочих днів з дня її прийняття, надсилається до адміністрації установи, особі, взятій під варту, засудженому, члену його сім'ї або близькому родичу, захиснику, які звернулися з відповідною заявою.

23. Адміністрація установи після отримання копії постанови Комісії про встановлення факту та/або строку тримання в неналежних умовах зобов'язана негайно вжити заходів щодо запобігання триманню осіб, узятих під варту, або засуджених в неналежних умовах та у десятиденний строк поінформувати про результати Комісією.

До заходів щодо запобігання триманню в неналежних умовах осіб, взятих під варту, та засуджених належать:

- 1) переведення до іншого жилого приміщення (камери) з належними умовами тримання;
- 2) переведення до іншої установи для попереднього ув'язнення або іншої установи виконання покарань;
- 3) усунення причин, що роблять умови тримання неналежними, шляхом зменшення наповнюваності жилого приміщення (камери), проведення ремонту, дезінфекції, дезінсекції тощо;
- 4) інші заходи, необхідні для припинення тримання в неналежних умовах.

24. Копія постанови Комісії невідкладно, але не пізніше двох робочих днів з дня її прийняття, надсилається Комісією до Департаменту з питань виконання кримінальних покарань, міжрегіонального управління та окружної прокуратури, в межах територіальної юрисдикції якої особа перебуває під вартою (відбуває покарання), з метою здійснення контролю за виконанням прийнятого Комісією рішення.

25. Особа, взята під варту, або засуджений у разі незгоди з рішенням Комісії має право оскаржити це рішення до суду в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

Скарга на рішення Комісії подається особою, взятою під варту, або засудженим протягом року з дня його прийняття.

Комісія не розглядає повторні заяви особи, взятої під варту, засудженого, члена його сім'ї або близького родича, захисника про встановлення факту та/або строку тримання в неналежних умовах, якщо перша заява вирішена по суті.
